

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Quartum testimonium ducitur ex illis verbis Psal. 109. Ex vtero ante
Luciferum genui te. Sectio. IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

*Messiam an-
spetado ad
subtiliorum
amorem con-
ciliandū qui
tam uolenti
habuerit.*

facilitatem, & mansuetudinem contemptui fore, nec posse sibi mundi Reges
subiicere, & imperium toto orbe constituere, statim subiungitur: *Dominabitur
a mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum. Coram illo precipient
Æthiopes & inimici eius terram lingent: Reges Tharsis, & insula munera offerent, Reges
Arabum, & Sabba dona adducent: & adorabunt eum omnes Reges terra, omnes gentes
seruient ei.* Et quidem metitò: nihil enim ad conciliandum amorem mansuetu-
dine, & naturæ facilitate potentius, potissimum uerò in iis, qui dignitate, &
præclaris in omni genere ornamentis reliquis antecellunt: imo ex hac mansue-
tudine, & beneficentia ostendit Rex Messias se naturalem esse Dei filium, qui
facilem, munificam Patris haberet naturam, quemadmodum dicitur in sequen-
tibus: nam pro eo, quod nos habemus: *Ante solem permanet nomen eius: transferunt
alij ex Hebræo: Faciebne solis stitabitur nomē eius, id est, ut interpretatur Caietan*

Caietan.

*V.
Virgo vellus*

Tertio, & postremo oblerua Virginē sanctissimam appetari *vellus* facta allusio-
ne ad vellus Gedeonicum Iudic. 6. quod primo quidem fuit repletum rore: tunc
uero Gedeon vellus expressit, atque ex rore inde expresso conchā impleuit. Sic
enim caelestem rorem, qui in Virginem descendit, hoc est, siue Christum, siue Dei
gratiam ex Virgine tanquam ex vellere exprimimus, & mentium nostrarum cō-
chasimplemus: quod tunc fit, cum Virginem ad beneficia diuina imperatā ad-
uocatam adhibemus. Idcirco enim cum ipsa plena iam esset gratia adhuc in eam
Spiritus sanctus superuenit, ut quod super plenitudine acciperet, in nos redida-
ret, & cum plena esset sibi, adhuc superplena fieret nobis. Id quod eleganter ex-
pendit D. Bern. ferm. in Nat. Mariæ: *Plena, inquit, est gratia, & gratiam adhuc inuenit:*

D. Bernard.

*digna prorsus inuenire, quod querit, cui propria non sufficit plenitudo, nec suo potest esse contenta
beneficio: petit superfluentiam ad salutem uniuersitatis. Spiritus, inquit, sanctus superueniet in
te, & pretiosum illud balsamum tanta tibi copia, tantaque plenitudine infuset, & ut copiosissime
effluat circūquaque: intueri o homo consilium Dei: caelesti rore aream rigaturus totū vellus prius
infundit: redempturus humanum genus pretiū uniuersum contulit in Mariā. alium ergo intueni-
ni, quanto deuotionis affectū à nobis eam uoluerit honorari, qui totius beneficij plenitudinem po-
tuit in Mariā, ut si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis ab ea nouerimas, redunda-
te, quæ ascendit deliciis affluens, hortus planè deliciarum, quam non modo afflauerit ueniens,
sed & persflauerit superueniens. Noster ille diuinus, ut undique fluant, & effluant aromata
eius charismata scilicet gratiarum.*

*Quod in no-
bu est spei, &
gratiæ edum-
dat ex Maria*

Quartum testimonium ducitur ex illis uerbis Psal. 109.

Ex utero ante Luciferum genui te.

SECTIO. IX.

*I.
Iustin. Mart.
Psal. 109
Ad iterā in-
telligendum
de Christ. as-
serunt Patres
contra He-
bræos.*

Supponendum est in primis hunc Psalm. 109. ad litteram accipientem esse de
Messia, id quod Iudæi inficiari contendunt: etenim ut auctor est Iustin. Phi-
losoph. & Mart. in dialog. cum Tryphone aduersus Iudæos, plerique Hebræo-
rum eum de Rege Ezechia interpretabantur: *Illud, inquit, Davidicum: Dixit Do-
minus Domino meo: Sede à dextris meis, donec pergam inimicos tuos scabellum pedum tuorum:
de Ezechia Doctores vestri ausi sunt interpretari, quasi uerò imperatum ei sit, ut ad
dexteram templi sederet, cum ad eum misit Rex Assyriorum cum minis, eique denuncia-
tūm est ab Esaiā, ne illum timeret: unde Angelus Domini interfecit in castris Assyriorum
ad centum*

ad centum octoginta quinque millia. sed perspicuum est Psalmum illum de eo non fuisse dictum: quis enim Ezechiam non esse sacerdotem perpetuum ordinis Melchisedech non fatetur? aut eundem non esse, qui Hierosolymam redemerit quis ignorat? quis etiam nescit eum non misisse Hierosolymam virgam potentem, quae dominata sit in medio illius hostium: sed Deum esse, qui ab eo fonte, & tristi hostes auerterit: Iesus autem noster, qui nondum in gloria venit, virgam potestatis Hierosolyma emisit, id est, verbum vocationis, & poenitentiae ad gentes omnes, ubi daemones eius dominatu, imperioque suo tenebant. Illud etiam: In splendore sanctorum ex utero ante Luciferum genuit: de Christo dictum esse iam diximus. Hæc Iustin. Idem refert Tertul. li. 5. Adversus Marcionem c. 9. Necessè est, inquit, ad meam sententiam pertinere defendam eas scripturas, quas & Iudæi nobis auocare conantur. Dicunt denique hunc Psalmum in Ezechiam cecinisse, quia is, autem, sedit ad dexteram templi, & hostes eius auertit Deus, & absumpsit: propterea vigitur, & cetera. Ante Luciferum ex utero genuit: in Ezechiam conuenire, & in Ezechia natiuitatem. Hæc Tertul. D. Hieron. in comment. super Matth. cap. 22. ait alios Iudæos coactos fuisse hunc eundem Psalmum referre ad Abraham. Iudæi, inquit, ad deludendam interrogationis veritatem friuola multa consingunt, vernaculum Abrahamæ asserentes, cuius fuerit filius Damascus Eliezer, & ex eius persona scriptum psalmum, quod eadem quinque Regum Dominus Deus Domino suo Abrahamæ dixerit: Sede ad dexteram meam, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Tertul.

D. Hieron.

Verum hæc omnia coacta sunt, & manifestam vim contextui afferunt, ut euidenter ostendunt Iust. Tert. & D. Hier. locis citatis: quomodo enim vel Abraham, vel Ezechias dici potest in splendoribus sanctorum ante Luciferum genitus: quomodo Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech? Fitigitur, ut Psalmus ad literam de Messia accipi debeat: id quod vel ipsi Pharisei, cum quibus Christus loquebatur Matth. 22. & apud quos eum Psalmum de Messia interpretabatur, non ausi sunt negare: sed videntes haud dubie sermonem esse de Messia obmutuerunt nescientes nodum dissoluere, quomodo scilicet David Messiam, si filius ipsius erat, Dominum appellasset suum. Atque hæc eundem sunt, quibus conuinci possunt Hebræi. Quod verò ad nos attinet, exploratum omnino esse debet, certumque de fide hunc Psalmum de Christo intelligendum esse ad literam: siquidem Christus ex eo argumentatus est cum Phariseis Matth. 22. initiumque eius ad Messiam reulit, cum eos interrogauit. *Quid vobis videtur de Christo: cuius filius est?* illis que respondentibus: *David: dixit: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum: Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est?* Eundem que locum citat Paulus ad Heb. 1. de Christo que interpretatur, cum ait: *Ad quem Angelorum dixit aliquando: Sede à dextris meis, quoad usque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?* Alia quoque eiusdem Psalmi testimonia de Christo accipienda esse constat ex aliis locis Scripturæ, veluti ad Heb. 5. *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech: & c. 7. Alij quidem sine iureiurando Sacerdotes facti sunt: hic autem, id est, Christus, cum iureiurando per eum, qui dixit ad illum, Iurauit Dominus, & non panitebit eum: tu es sacerdos in æternum.*

II.

Matt. 22. 42.

Heb. 1. 13

5. 6. 7. 10.

Hoc ita posito accedamus iam ad sanctissimæ Deiparæ in conceptu, & partu Christi integritatem comprobandam ex illis verbis: *Ex utero ante luciferum genuit te.* Et quidem Tertull. id ipsum iuxta translationem Septuag. interpretum ostendere nititur li. 5. contra Marcionem. cap. 9. *Sed, inquit, nec generauit te, dixisset Deus, nisi filio puero: nam etsi de toto populo ait Esai. 1. filios generavi: sed non adiecit, ex utero. Cur autem adiecit, ex utero, tam, vane, quasi aliquis hominum ex utero natus dubitare- tur, nisi quia curiosus voluit intelligi in Christum: Ex utero generauit te, id est, ex solo utero*

Tertull.

Ortus Chris-

si sine prau-

dicio integri-

tati Maria.

Ej. 1. 2.

Psalm. 131. 11. sine viri semine. Hæc ille. Idemque mysterium agnoscit idem Tertull. lib. 3. contra Marcionem; cap. 20. subtiliter, & eleganter expendens verba illa Psalm. 131. *Ex fructu ventris tui ponam super sedem tuam, seu ut ipse legit, colloabo super thronum tuum. Quis, inquit, iste venter est? ipsius David: Vtique non: neque enim pariturus esset David: sed nec uxoris eius: non enim dixisset: Ex fructu ventris tui, sed potius, Ex fructu ventris uxoris tue.* Ipse ergo dicendo ventrem, superest, ut aliquem de genere eius ostenderit, cuius ventris futurus esset fructus caro Christi, quæ ex utero Mariæ floruit, idcircoque fructum ventris tantum nominavit, ut proprie ventris, quasi selius ventris, non etiam viri: & ipsum ventrem ad David redegit, ad principem generis, & familiam patrem: nam quia viro deputare non poterat, Virginis eum ventrem patri deputavit. Hæc Tertull. quem cernis purissimum ortum Christi sine præiudicio integritatis Mariæ ex eo probare, quod dicatur ex utero genitus, hoc est, ut ipse interpretatur, ex solo utero, non etiã ex viri semine: in cuius expositione verba illa, *Ante Luciferum*, quæ videntur pugnare cum generatione Christi temporali ex Virgine referri debent ad æternum Dei consiliũ, quo ante Luciferum, hoc est, ex æternitate decrevit, ut Christus in tẽpore ex Virgine nasceretur.

Æternũ Dei consiliũ de temporali Christi generatione.

III.

Hebræo expendemus, quæ vulgatæ minimè repugnat, imo eam magis declarat, ex eaque cum communi Doctorum sententia virginitatem sacerimæ Deiparæ in conceptu, & partu Christi confirmabimus. Igitur pro eo, quod nos habemus, *Varia lectio. Ex utero ante Luciferum genui te*, est Hebræicè, *Ex utero aurora ros natiuitatis tuæ, D. Hieronymus seu, Ex utero ex aurora ros natiuitatis tuæ.* D. Hieron. transfert: *Quasi de vulua oriatur tibi ros adolescentiæ tuæ: potest & ita verti: Ex utero ex aurora tibi ros natiuitatis tuæ:*

Caietan.

pro cuius loci expositione primum Caiet. exilimat describi tantum generationem fidelium prædicatione Apostolorum, dicique similem eam generationi roris in aurora propter multitudinem eorum, qui per Apostolorum prædicationem ad fidem conuersi sunt, ut sit sensus: *Generatio fidelium non erit, sicut generatio, quæ vna mulier vnum, aut duos edit liberos: sed erit sicut generatio, quæ aurora generat rorem.* Sicut enim aurora innumerabiles rores guttulas simul producit, ita erit fidelium generatio per conuersionem ad fidem: simul enim multa hominum millia vnius Apostoli prædicatione ad fidem conuertentur, sicut accidit in die Pentecostes. Deinde R. Salomon de Abraham interpretatur, ut ros adolescentiæ Abraham sit eius probitas, & æquitas: sed more suo facit Salomon, quia omnia ferè loca Scripturæ, quæ ad Messiam pertinent, ad alienos sensus detorquet: etenim omnes tum nostri, tum veteres Hebræi hunc locum ad generationem Messie spectare docent, etsi inter eos sit aliqua interpretationum varietas. Plerique enim Hebræorum illud dumtaxat significari putant, Messiam à die, quo fuit conceptus, fuisse omnium donorum, & gratiarum celestium rore perfusum, iuxta illud Psalmi 44. *Diffusa est gratia in labijs tuis: & vnxit te Deus oleo lætitiæ præ confortibus tuis:* ut sit ea verborum sententia à vulua, seu ab utero, siue ab aurora, hoc est, ab ipso initio tuæ conceptionis fuit ros natiuitatis, siue cõceptio tua, hoc est, ros diuinæ gratiæ in te copiosè descendit. Alij de æterna Messie generatio secundum naturam Diuinam generatione accipiunt, ut ante auroram, & ante matrem genitus secundum Diuinitatem dicatur, in quibus est R. Isaac Arama super Genesim. *Non inuenimus, inquit, hominem etiam Prophetam, cuius prophetata sit natiuitas ante natiuitatem patris, & matris, nisi tantummodo Messiam nostrum, & propterea dixit David. A vulua ex aurora tibi ros natiuitatis tuæ, hoc est, antequam crearetur vulua genitricis tuæ, prophetata fuit natiuitas tuæ, & huic conuenit illud. Ante solem propagatur nomen eius, vel, filius nomen eius: quoniam antequam crearetur*

R. Salomon.

Psalm. 44. 3.

Æterna Messie generatio secundum naturam diuinam.

R. Isaac.

Psalm. 71. 17.

crearetur sol, subsistens, firmumque erat nomen Messie nostri, eratque sedens ad dexteram Dei.

Cum qua expositione consentiunt omnes Patres, qui sequentes editionem V. Septuag. Ex utero ante Luciferum genui te: interpretantur de æterna Christi generatione, quæ à Patre secundum Diuinitatem fuit ante Luciferum, hoc est, ex æternitate generatus. Sic enim intellexerunt Iren. lib. 3. contra hæreses, cap. 6. D. Hila. lib. 12. de Trinitate, D. Athanas. lib. 1. de fide sua, D. Ambr. lib. 4. de fide, cap. 4. & lib. de benedictionibus Patriarcharum, cap. 11. Theodoretus lib. 2. de curandis affectionibus Græcorum, & alij. Quæ expositio haud dubiè literalis est, & germana, traditaque à Paul. ad Hebr. 1. Verum ea non obstat, quominus iuxta citatam translationem ex Hebræo alia quoque eius loci interpretatio literalis afferri possit, de temporali nimirum Messie generatione: sequata omnino matris integritate, ita ut Virgo sanctissima appelletur hoc loco aurora, & ex huius pulcherrimæ, & purissimæ auroræ utero absque vlla viri opera Messias tanquam ros quidam cælestis summa cum totius orbis lætitia, imo & fecunditate prodierit: hæc enim duo ros secum affert, cum in terram labitur. Hanc expositionem tradidere antiquissimi Hebræorum, in quibus est R. Barachias in Genes. quam citant Aug. Eugub. Lyran. & Corn. Iansen. in comment. huius Psalmi, & Adrianus Finus li. 2. Flagelli contra Iudæos, cap. 9. quam expositionem Barachias etiam commemorat R. Moyses Hadarfan, ut ipsemet testatur in 25. cap. Genes. vbi ita scribit: *Dixit R. Barachias: Deus sanctus, & benedictus ait Israel: Ros dixisti coram me: Pupilli facti sumus absque patre: redemptor, quem suscitabo vobis, absque patre erit, sicut dicitur est Zach. 6. Ecce vir germinum nomen eius, & desubter germinabit: & Esai. 53. Ascendet ut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sicca: de ipso quoque ait David: De matrice auroræ tibi ros natiuitatis tuæ. Hæc ille. Itaque iuxta hanc expositionem confirmatur ex hoc loco sanctissimæ Deiparæ in conceptu, & partu Christi intemerata virginitas: quoniam sicut aurora rorem generat virtute cælesti absque vlla terræ permissione, ita ex virgine tanquam ex aurora Messias ut ros quidam cælestis absque vlla viri opera conceptus, natusque est. Quod etiam spectat illud Esaiæ 45. *Orate cæli de super:* quibus verbis Propheta Messie aduentum postulat, eiusque conceptum, atque ortum descensui roris similem dicit, quoniam virtute cælesti in Virgine utrum descendit.*

Christum rorem, Virginem autem sanctissimam auroram appellari.

SECTIO X.

Supposuimus præcedenti sectione Christum Dominum appellari rorem: Virginem autem sanctissimam dici auroram, atque adeo cum dicitur Psalm. 109. iuxta lectionem Hebræam rorem ex utero, seu matrice auroræ generari, significari purissimum Christi & conceptum, & ortum ex Virgine: nunc illud magis est explicandum, cur Christus roris, Virgo autem sanctissima auroræ nomine censeatur. Igitur quod Christus appelletur ros, perspicuum est ex Esaiæ 45. cum dicitur: *Orate cæli de super, & nubes pluant iustum: aperiatur terra, & germinet salutem.* Quibus verbis Esaiam aduentum Messie postulare, quam cæli tanquam rorem terris infundant, communis est Doctorum, Patrumque sententia. Ad Christum etiam pertinet illud Esai. 26. *Vinent mortui tui, interfecti mei resurgent: expergisemini, & laudate, qui habitati in pulvere, quia ros lucis ros sum:* sic enim in-

R r